

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za po godinu K 6. — Za Šibenik na godinu donašanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglas, priobčena pisma i zahtave tiskaju se po 30 para petit redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Dogadjaji lete sudbonosno.

Velika novost međunarodne politike jest sporazum Turške sa Austro-Ugarskom. Turško ministarsko vijeće je primilo ponudu Austro-Ugarske, te će priznati suverenitet Franje Josipa I. nad Bosnom i Hercegovinom. U nadoru toga i državnih dobara u tim zemljama, Turška će primiti 2 milijuna i pol turskih lira ili nješto više od 54 milijuna kruna.

Ovaj dogadjaj svjetskog značenja pozdravljaju sve velike novine engleske, francuzske, njemačke pa i talijanske kao zalog mira. Ruske novine vide u ovom dogadjaju pobjedu austrijske diplomacije nad ruskom, a većina ih se tješi da i nakon ovog sporazuma, mora ipak doći do međunarodne konferencije.

To će se po svoj prilici brzo i dogoditi, ali više je nego očito, da će se konferencija baviti sporednim pitanjima i da do zapletja ne će doći. Aneksja Bosne i Hercegovine biti će priznata i tako će se dogoditi što smo odmah naglasili, da nijedna velesila neće u rat, jer svaka ima i kod kuće velikih svojih posala.

Veliki vezir, u ovom poslu je, na 13. o.m., pred turskom komorom progovorio bistro, jasno, skoro bi se reklo naivno, kako nije običaj u Evropi. „Bugarska je, veli on, proglašila svoju nezavisnost, Austro-Ugarska pripojenje Bosne i Hercegovine, a mi smo prosvjedovali, ove dogadjaje dali do znanja velevlasiima i zatražili konferenciju. Velevlasti su priznale da su oni čini nezakoniti i protulovljivo sa berlinskim ugovorom te su dali savjetku koliko Bugarskoj toliko i Austro-Ugarskoj. Ali jer se priznalo, da se ova stvar tiče Turške i jer bi se sudjelovanje drugih velesila ograničavalo samo na diplomatske korake, uvez u obzir na dalje da sama Turška ne bi mogla uspjehu postignuti proti dvojici, to su velesile savjetovale, da se dodje do finansiјalnog sporazuma“.

„Pučanstvo Bosne i Hercegovine — veliki vezir dalje — počelo je vikati, a i Srbi i Crnogori su se toliko uzrujali, budući takova povreda status quo u do ugrožava njihova prava i budućnosti, da su počeli pripravljati na rat i došli su bili blizu naveštanja rata Austro-Ugarskoj.“

„No obzirom na okolnost, da su Englezka i njezine saveznice željele, da se na Balkanu uspostavi trajan mir, i da se u programu konferencije previdje konpensacija Srbiji i Crnogorji — nu ne na štetu Turške — dali smo im razumjeti, da je potrebito čekati na odluke konferencije, i na temelju sporazuma sa tim dvim vladam, zapustili su one namisao proglašenja rata proti Austro-Ugarskoj.“

„Ovom našem držanju (mirnog sporazuma) im se zahtvaliti da je Austro-Ugarska napustila svoju odluku (nepriznavanja oštete) i poslušala savjete prijateljskih država te pristala na podlogu predloženu od carske (turske) vlade u ovom poslu, uz promjenu iste na polovinu“ (od 5 na 2:5 milijuna turskih lira).

„Nadan se — veli veliki vezir — da će se u najkraćem roku naći konačno rješenje koliko gledi odštete prava državnih, koliko i gledi garantije za budućnost u pogledu vjerskih i građanskih prava pučanstva Bosne i Hercegovine“.

Ovim je, kako se vidi, pripojenje Bosne i Hercegovine konačno priznato i od Turske, koje se ovo pitanje najviše tiče. Na dalje se vidi, da su uprav velesile savjetovate Turšku na ovakvo rješenje. Najposlje vidi se, da se Srbija i Crnogora nemaju ni od Turske ničemu nadati i da moraju mirovati, ako neće u propast. A iz tog svega sledi jedna velika, očita i jednostavna istina, da Bosna i Hercegovina ostaje trajno u sklopu monarhije i da je svaka radnja protiv tomu posve uzaludna i štetna u koliko ne bi značila drugo nego raditi proti nemogućnosti.

S ovom činjenicom hrvatski narod treba da računa, a treba da računaju s njom i oni sta-

novnici naših zemalja, koji su težili za političkim pripojenjem Srbiji. Toga pripojenja nema.

Što dakle našem narodu ostaje? Što ostaje svim stanovnicima naših zemalja?

Razumije se i po sebi, razumno, jedino moguće djelovanje, a to je ono stranke prave, koja radi, da se sve hrvatske zemlje spoje u jedno samostalno državno političko telo pod željom hrvatskoga kralja iz kuće Habsburga.

Svjetska politika eto, bez našeg utjecaja, opravdava i utvrđiva politiku stranke prava, a sada je na ciljem našem narodu, da ju prigri i da oživotvori što ona hoće.

Mi znamo i vidimo sićušne trzavice, koje traju naš narodni život. Znamo, da će i još biti ljudi, koji će o stranci prava posprudno govoriti, koji će uprieti sve sile, da njezino skupljanje sprječe. Znamo, da će mnogi voljeti sebi i svojoj umišljenoj veličini nego narodu. Znamo, da će halabaku zadnjih godina upriličiti sve moguće, da se još očuva, pa ne će zazirati, da izmišlja, grdi i kleveta. Znamo, da će stanoviti političari, za ljubav mrtvorodenog „novog kursa“, obigravati sve moguće pravoge, da ne dodje do izražaja složna i čvrsta radnja našeg naroda pod barjakom stranke prava. Ali opet znamo, da će narod, u svojoj ukupnosti, upoznati pravu put, koji ga vodi slobodi i ujedinjenju, te da će doći do uspostave složnog i jedno mogućeg uspiješnog rada.

Narod ako ne teži za svojim ujedinjenjem, za svojom samostalnošću, ne zasluziva tega imena, ne zasluziva u obzre da žive, a jer mi vjerujemo u život hrvatskog naroda, u njegovu sposobnost da odoljeva neprijateljima, u njegovu odpornu snagu, to vjerujemo i u rad za samostalnost i jedinstvo.

Da će ovaj rad ići onako lako, kako njeki misle, ne držimo, pa smo smiješni, da je on naporan i da samo narod, koji ima snage da se nameste, može postići što traži. Radi toga treba da se narodne sile čim je moguće više usredotoče, pa da tako dadu čim je moguće jači učinak. To je jedini uzrok za što bi baš u ovim sudbonosnim časovima trebala jedinstvena i jaka stranka prava, širom svih hrvatskih zemalja.

Bosna i Hercegovina je pripojena monarhiji, ali je odijeljena od narodnog središta, kao što je odijeljena Dalmacija i Istra, kao što su i slovenske zemlje odijeljene, a mi što radimo? Što poduzimjemo? Svakadamo se radi osobinosti i ustrojčavamo se toboži radi skupne borbe proti Magarjima izjaviti stanovište cjelokupnog naroda u pogledu slijednjene naših zemalja. Naša tobožnja koalicija pušta da dogadjaji ure svojim sudbonosnim putem i miruje prema svakom — kažu radi Bosne i Hercegovine — jer da mi odlučivati ne ćemo; ona je samo u većem svom dielu ratobora proti pravašima, koji hoodie jedinstvo svoje stranke.

Da se sa ovima prepriremo nije čas, a i ne rači nam se, da nam se ne reče, te uestemo, kad je treba skupljati narodne redove.

Dobro. Okupljajmo se! Pravaši k pravama, svak svomu, pa da svih ujedimo, što od narod i domovina očekiva.

Predlog je naše stranke tu. Sasta nimo se svi u narodni sabor, pa odlučimo što od prema prilikama nužno i moguće.

Predlog je naše stranke poznat, a on ide za tim, da dođe do sastanka svih zastupnika Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Istre i slovenskih zemalja, te i odstanika Bosne i Hercegovine. A ovi da iztaknu, kao zakoniti predstavnici naše domovine, na kompetentnim mjestima prilike i prava našeg naroda, te srušiti načinom začinu da žalostne prilike prestanu, a prava oživotvore.

Tko zna što je vreme razumjet će, da do ovoga sastanka treba da čim prije dodje, svakako prije međunarodne konferencije. A tko zna što vredi jednodrušna želja naroda od kojih sedam milijuna, ne će uzmanjati, da na sastanak dodje.

Kad uzmemo još u obzir konvenciju bu-

dimpešanskiju između Rusije i Austro-Ugarske od god. 1877., i što bi se od iste na međunarodnoj konferenciji moglo postići, nema dojvibe da ovaj sastanak uprav nameće.

Program ovog sastanka, vidi se, ne može biti nego onaj državotvorni stranke prave.

Dakle batalimo sićušnosti osobne i uzradimo što od nas zahtjeva budućnost domovine. Svi bez razlike mora da smo za to, jer dogadjaji sudobnosno jure. U ovim časovima zaostajati ili čak i sprječavati drugoga u djelovanju istovjetuje se sa izdajom.

Šibenik, 16. siječnja.

Stanovite navale na ljude stranke prava radi nastojaranja njihova, koje idje za tim, da se uzpostavi jedinstvo stranke prava, ne mogu se odobriti, što više mora se iste osuditi kao posve preuzete, tim više što dolaze od ljudi, koji su se od stranke prava davno odalečili, i koji su osobno se iztakli proti svakom pravosuđu, kao njemčem, što toboži vodi ukrčenju Hrvatske sa strane Magjara. Proti ovaj tvrdnji prosvjedujemo, kao i proti onoj, da bi rad za upostavu jedinstva stranke prava bio naručen, nečist i nepatriotičan.

U obče mi tvrdimo, da bi ovakovo nedostojno upitivanje u posle stranke prava, sa strane ljudi, koji pripadaju drugim strankam, imalo prestati.

Ovojliko smo smatrali dužnošću opaziti svima onima kojih se tiče.

Za trgovacku školu.

Šibenik, 15. siječnja.

Da stanemo nabrajati u koliko se je prigodila, koliko puta i na kolikim mjestima iztaklo i priznalo, da je Šibeniku nanešena najveća nepravda u njegovu svedjernom zapostavljanju na polju škola, mogli bismo izpuniti čitave stupce podataka, iz kojih bi najčešće izbilo, kolikom se upornom postojanošću mijoljazi ovaj naš grad i s ovog pogleda. Nego ne će bit s gorenja, ako napomenemo, da se je baš ovih dana, u prošli nedjelju, na skupštini stranke prava čula opravdana tužba na vladu, koja još nije mogla da se odluči, da popravi ono, što je Šibeniku kroz tolike godine skrivila. Na pomenutoj skupštini palo je reč, da se Šibeniku uz određenu mu srednju školu, realku, ima dati i trgovacku školu.

Zapostavljanje Šibenika u pogledu školskog bilo je priznato onomadne i u samom vladinu listu, u „Smotri Dalmatinsko“. Kud bolje potvrdi našim ponovljenim tvrdnjama, tužba cilog našeg gradjanstva? Kad je tako, onda ne će nitko moći da predbac, e ovu pišemo iz kakve nasade u napadajući vlast ili iz kakve pretjerane želje, da se Šibeniku dade više nego li što ga ide. Ni jedno ni drugo. Pišemo, jer uvijedimo jednu pravu, zgodnju potrebu, jer smo više nego sviestni, da Šibenik ima podpuno pravo na jednu trgovacku školu.

Razlozi, koji nas na to potiču i odviše su jasni. Oni su i obćenite i lokalne narave. Obćenite, u koliko Dalmacija u obče oskendeava na školama takove vrsti, dok ih druge pokrajine broje na desetke. Dosta nam je pogledati na Banovinu i na Herceg Bosnu. Lokalne, u koliko je Šibenik bez ikakve sumnje najdesnije to da osnutak jedne trgovacke škole.

U Šibeniku po obćem priznaju u posljednje doba razvitak industrije i trgovine uslovio je ozbiljna maha, jer su prirodni uslovi tom razvitku podesni i jer je pučanstvo u gradu i u okolicu radišno, zauzetno i lubi na predala svoga mjesa.

Pri ovakvom obstoju nema sumnje, da se Šibeniku sprema ljepta industrialna budućnost, ali zaman svi ti lepi izgledi, ako prirodne darove i sredstva za napredak grada budu morali izrabljivati jedino strani elementi u nestiči domaćih sposobnih sile, koji bi kud i kamo

većom korist mogle da te darove i ta sredstva upotrebe na što intenzivniji procvat rodjene grude.

Zazorno je i smrtono po jednu civilizovanu, evropsku vlast, kakovom se smatra austrijska, da najlepše naše predjele i prirodne snage mora uvek tudjinac zaposjeti i upotrebiti, da pomakne na njima industrijalno kretanje, a sve samo za to, što ta vlast urođeni, vlastiti elemeant jedino goni u nevolju i bledu, u natražak, lišavajući ga svih blagodati dužne državne potoci i predusretljivosti. Ovakova se šta njeđe ne vidja nego kod nas, a koji su tome razlozi, ne marimo ovde izpitati, jer su već svestrano bili podvrženi oštroti kritici ciele naše stampe, ciele naše javnosti tako, da bi vlasta moralna napokon uvidjeli, da joj prozirna igra više ne vredi, da su prošla vremena, kad se je moglo vlasti sistemom pustiti obećanja i istodobnog izravljivanja i osiromašenja naroda.

Trgovačka škola u Šibeniku pitanje je štete pravednosti. To su priznate novine i drugih naših gradova, a taj glas nije sigurno iznešen za sami kompliment, nego uprav za to, što nema tega razloga, koji bi mogao osporiti ovakvu tražbinu Šibenkog pučanstva.

Da bi trgovacka škola u Šibeniku divno uspjevala, o tome smo više nego sigurni. Šibenik je u takovim prilikama i takovu položaju, da mu je trgovacka škola prava životna nužda. Bez nje se čuti praznina, koja štetno djeluje na prave gradske interese, bez nje Šibenik je osudjen, da još dugo gleda, kako su mu rođeni sinovi potonuli u koristnog i unosnog rada, sa mjestu, koja sada moraju zapretati ljudi izvana.

Obči napredak jednog mješta ne da se dan danas zamisliti bez trgovacki izobražene mladosti, a takove danas Šibenik nema i ne će je imati sve dopte, dok se god u njemu ne osnuje trgovacka škola, koja će biti koristna ne samo gradu Šibeniku, nego cijeloj okolici i predjelima, što su dalje od okolice, jer napokon to je zavod, koji je potreban i cijelom pokrajini.

Mi smo u više navrata naglasili, da ne ćemo sustati, dokle god i u ovom pogledu ne bude Šibeniku učinjena pravica. Dobitak srednje škole to je doduze za Šibenik dobitali velike koristi, ali je to dobatak, koji mu je morao pasti u dio još davno, davno, pa što je izgubio kroz tolike godine posvemašnjim neimanjem škola, mora se sada nadoknaditi, a nadoknaditi će se najbolje, ako pored srednje škole bude što prije u Šibeniku osnovana i trgovacka škola. Dok i tu školu Šibenik ne dobije, mi ne možemo biti mirni i zadovoljni i uvek ćemo imati i temelja i povoda i razloga da se tužimo na vlast, kojoj u svemu odgovaramo po državljanskim dužnostima, a koja nam ništa nije davala, niti dava u razlog naših državljanskih prava.

Bili bismo najsretniji, kad ne bismo bili primorani da se na ovaj predmet povratimo. Ali ćemo se povratiti bezuvjetno, ako opazimo, da se preko ovog pitanja i dalje prolazi, t. j. da ga se ne ostvaruje.

Važno za izseljenike.

Po podatcima, koje primisimo, nalazimo shodnim, da iznesemo u našem listu slijedeće vesti, koje mogu da vrlo dobro poslušne kao uputa našim ljudima, te misle se, da unapred znaju za prilike, koje vladaju u zemljama, kamo naš svjet seli.

Za izseljivanje u državu Lusijanu obстоje opet vrlo živahno komešanje. Neki je Klem. I. Estopinal, po nalogu saveza posjednika nasada države Lusijane, došao u Europu, da u Austriji kupi radnike. Cilj njegovog putovanja doveo ga je i u Galiciju i Bukovitiju, gdje je došao u dodir s različitim opravnicima. Skoro će razviti svoju djelatnost, osobito u južnoj Austriji. Očito je, da bi Lusijanski posjednici nasada željeli povući mnogo tisuća radnika na svoje nasade. Nego, istinita i hitna potreba radnika postoji jedino za trajanje žete, t. j. za 4 do 5 mjeseca. Preko ovog vremena

radnici dobivaju, izuzevši kišovite dane, 1 dollar do 1 dolar i 25 centi, t. j. 4 do 5 kruna na dan, a to, uz prilike ciena u Americi, gdje za 1 dollar uobiće ne može se ništa više kupovati nego u Austriji za 3 krune, nije nipošto dobra nagrada. Po svršetku zemnih radnja ili bivaju radnici odpušteni ili moraju biti zadovoljni sasvim nedostatnim nadnicama od manje od jednoga dolara, t. j. 80 do 85 cents. Uz to moraju sami sebe prehraniti, te dobivaju samo slobodan stan u nekadašnjim kvartirima crnaca.

Putovanje do nasada, te iz ovih nazad, moraju radnici sami plaćati. Uz nagradu do 80 do 85 cents, radnici ne može živjeti do slijedeće žetve; da on medjutim može iznaci drugu bolje placenu radnju, to je posve nevjerojato. Na ovaj su način mnogobrojni zaselci koji su se pustili uvjeriti na izseljivanje u Louisijanu, došli u veliku nevolju, te su morali biti zadovoljni, ali kao barem toliko novca zaštanjeli, da se mogu povratiti u domovinu, u koju su oni najprije došli u lošim ekonomičnim prilikama, pošto bijahu bez uspjeha novac za polazak i povratak žrtvovani.

S toga se dakle svakako hitno opominje, da se na svjet pusti od mamljenja Klem. I. Estopinala i njegovih posrednika na izseljavanje u Louisijanu zavesti.

Zanimivo je pitanje u području naseljavačkog prava Američkih Sjedinjenih Država nedavno bilo odlučeno pred savezničkim sudištem pojedine države Louisiane.

Već odavna bijaše sumnjičivo, da li američka pojedina država ima pravo, da potiče naseljivanje iz platom izseljenicima putnog troška iz Europe. Da se posao u ovom pogledu razjasni, bilo je određeno sa strane naseljavačke vlasti New-Orleanse-a, koja je isto kao sve naseljavačke vlasti, savezna vlast, da slučaj nekog određenog naseljenika, koji je došao u zemlju na navedeni način, bude pretresan kod saveznog sudišta Louisijanske. Ali je odluka ovog suda glasila, da po zakonu o naseljivanju od 1. srpnja 1907., pojedina država nema prava da preduzmije naseljenicima putni novac.

Ova je odluka za austrijske izseljenike u Ameriku od velike važnosti s razloga, što se po njoj napokon čini da je utvrđeno, da izseljenicima, kojima je američka pojedina država podpuno ili djelomično izplatila prijevoz, može sa strane američke naseljeničke vlasti biti uskraćeno izkrčavanje.

U glavnom gradu konfederacije Rio de Janeiro, broj razpoloživih radničkih sila već sada premašuje potrebu i ovo će se stajnu u godini 1909. predviđivo pogoršati. Prilike življjenja radničkih razreda pučanstva nisu povoljne. Vlada osudikova stanova za radnike, te su zato najnovine skupe. Povisili su se porezi i potrošarine, Porasne su cene živeća. Da se može uzdržati, mora pojedini radnik, bez porodice, dobivati najmanje 3 Milreisa t. j. po prilici 4 K 50 h. na dan.

Ovo vriedi jednakako kao poprična dnevna zasluba jednog nadničara. Osim toga radnik ne može se osvrnuti na jela i piće evropske vrsti (svježe meso, povrće, pivo); on mora po zemaljskom običaju živjeti nadasve o sušenom mesu i bobinama. Ako je radnik oženjen, te ima porodicu, nagradom od 3 Milreisa neće da živi. Nenovljive prilike stana i hrane nose sa sobom da zdravstvene prilike radničkih siromašnih raz-

reda pučanstva u gradu Rio de Janeiro niesu zgodne.

U državama Rio de Janeiro i Minas Geraes ne obстоje u sadima kave, uslijed propasti proizvodnje kave, nikakve potrebe budućih radnika.

I drugdje je potreba radničkih sila mala i nagrade su tako niske, da samo urođenici koji su vješt prilikama življena u Brazilu, mogu od njih živjeti. Ovo vriedi osobito o nagradama u zlatnim i manganskim rudnicima Minas Geraes-a, kao i o poljodjelskim prometima u ovoj državi.

U državama Goyaz i Matto Grosso radnički se prilike također nepovoljnije. Poljodjelski je razvijat ovih država još sasvim malo, te nema dostatne zaštite osobe i vlastništva.

U državama položenim sjeverno Minas Geraes-a austrijski zaselci ne mogu se nastaniti, Vruće je podneblje u ovim državama škodljivo zdravlju Europeaca, te osim toga isti ne mogu živjeti blizu domaćih rudnika, jer ne bi mogli na dugo trputi onako loših hranâ i stanova, onako malih nagrada i velikih tjeslenih muka, kao ovi zadnjii.

U obće je položaj Austrijanaca nastanjenim u gradu Rio de Janeiro i u državi istog imena, pa i u državi Minas Geraes nepovoljan.

Osobito Austrijanci nastanjeni u poljodjelskim naseobinama trpe s nestasice željeznicama puteva, cesta i drugih saobraćajnih sredstava, s nemogućnosti da svoje proizvode razprodavaju.

Političke vesti.

Odbor za preinaku poslovnika carevica sazvan je za 18. t. m., a prva nova plenarna sjednica carevica vjeća bila će na 20. o. m.

Za talijanski uredovni jezik u Dalmaciji. Rimski „Tribuna“ od 11. o. m. donosi iz Zadra brzovoj, prema kojem se austrijska vlada spremi, da iz dalmatinskih stručnih izkušnji talijanski jezik. Nadovezujući na ovu vjest ipak se neda, da će vlada odustati od te namjere. Italija ne će, da se među unutarnje poslove Austro-Ugarske, ali protimba između politike Aehrenthalove i politike bečke vlade vrlo je velika. Ujedno poziva da se pomirljivo riješi pitanje talijanske univerze u Trstu i uredovnoga jezika u Dalmaciji.

Bugarsko ministarsko vjeće odsposalo je ministra trgovine Lajčapevu da po želji velikog vezira Kiamil-paše, nastavi pregovore između Bugarske i Turske. U svom odgovoru na notu velikog vezira naglašava ministarsko vjeće, da izaslije svog punomoćnika u Carigrad uz sigurnu predpostavku, da će se pregovori završiti sporazumom. Posebni zahtjeva nijesu vlasti stavila.

Gorički sabor nesposoban za rad. Druga sjednica goričkog sabora nije se mogla ni održati. Među strankama nije došlo do sporazuma već je položaj kao i pri zadnjem sjedanju. A i grupacija stranaka je nenaravna. Ne po narodnosti, ne po kulturnoj i socijalnoj razlici, već talijanska napredna stranka sa slov. pučkom strankom i slovenski klub sa ljudskom strankom. Stranke koje imaju vlast protiv onih, koje nemaju. Spor je nastao radi mjesa u zemaljskom odboru. Talijanska napredna stranka hoće za sebe oba mandata, a slovenska ljudska stranka traži za sebe mjesto podpredsjednika i jedno mjesto u zem. odboru. Slovenski klub je napokon pristao, da se slovenskoj pučkoj stranci dade jedno mjesto podpredsjednika i jedno mjesto u zem. odboru, ali da napusti mjesto podpred-

sjednika. Talijanska pak ljudska stranka traži za sebe jedno mjesto u zem odboru. Stranke se nisu sporazumile. Za sjednicu pak od ponedjeljnika bio je dnevni red sastavljen od 145 točaka od toga 125 prethodnih predloga većinom još od janjskog zasedanja. Slovenski klub i talijanska ljudska stranka nisu pristupili već su javili, da uz ove uvjete ne će na nikiju sjednicu doći. Zemaljski kapetan je malo čekao i napokon konstatirao nesposobnost sabora te javio, da će za buduću sjednicu zastupnici dobiti poziv kući. No do toga težko da dodje buduć vladu ne ostaje nego raspust sabora i novi izbori.

Turska. Veliki vezir u Carigradu Kiamil-paša priobčio je službeno austro-ugarskom pokliscu markgrofu Pallavicini-ću, da je sa svojim kolegom ministrom vanjskih posala Tevit-pašom vjećao gledje ponude Austro-Ugarske i da je ova od kabinta prihvjeta. Ministarsko je vjeće u Carigradu dakle primilo ponudu, koju je Austro-Ugarska po svome pokliscu markgrofu Pallavicini-ću postavila Turskoj. — Još preostaje doduće zadnja riječ turskom parlamentu, ali je skoro sigurno, da je veliki vezir, prije nego je austro-ugarskom pokliscu dao to službeno priobčenje, bio na čistom o tom gledje razpoložen turskog parlamenta u tom pitanju. Prihvatom austro-ugarske ponude sa strane Turske, odklonjene su barem prividno najglavnije potežkoće, koje su uslijed aneksije Bosne nastale na Balkanu. Tim bi imao prestati i bojkot protiv austrijske robe u Turskoj, koji je natio već dosta štete ne samo austrijskoj, već i turskoj trgovini.

Carevinški vjeće. Sada je konačno ustavljeno, da će se naredna sjednica carevinškoga vjeća održati dne 20. o. m.

Manifestacija za slovensko sveučilište. U nedjelju se obdržavala u Ljubljani manifestacija skupština slovenačkih djaka raznih stranaka za slovensko sveučilište u Ljubljani. Skupština je bila impozantna te je prošla bez ikakvih upadica.

Ogorženost Slovenaca proti „Dalmatiji“. Posle izjave g. namjestnika, da on nije odobravao ni potaknuo vjerolomstvo „Dalmatiae“ na štetu slovenskih radnika, čitav se grijev ovih obraća na razkrinkane vjerolomce i na njihovo pomagaće socijaliste. Narodna radnička organizacija urekla je u prošu sredu tri javne skupštine u slovenskoj okolini. Dojduće sećmice obdržavat će se svake večeri javne skupštine po okolini, a u nedjelju dne 17. o. m. sastat će se opet čitavo slovensko društvo u „Narodnom Domu“, da još jednom prosjeduje proti svima onima, koji mu ukrate zaslubu u rodjenoj kući. Čitav ovaj skupštinski pokret vodi se pod naslovom: „Vjerolomstvo Dalmatije“.

Srbski državni program. Ministar vanjskih posala Dr. Milovanović i vodja napredne stranke Stojan Novaković rade sada oko toga, da sastave državni program. Ovaj bi program imao svim vladama služiti kao vodeća nit za politiku Srbije. Program će biti, čim bude govor, predložen skupštini.

Iz hrvatskih zemalja.

Proslava godišnjice banovanja baruna Raucha. Na 7. siječnja Rauch je zasjao banskou stolicu. Da se taj čin dostojno proslavi, Rauch je toga dana podržao zagrebačko redarstvo, podvostoruću ga uz to ostavljajući ga na teret grada. Da je Rauchova vlast policijska, ovaj ju čin također karakteriše.

Sad ga ljubki vjetri nose,

A oluja sag da vije.

Kad se dobro izprebijoi,

Kad ga sanci prevariše,

Padne, stane i zaniemi,

Ne diže ga vjetar više — — —

I zaludu polet krila,

I zaludu sanku maha,

U prah mora opti pasti

Preverena šaka praha!

I tako bili s citatima mogao ići dugi i dugi napred, da iznesem sve što je liepa, čuvstvena, ljubka izjavio Jeretov od svojih „zadnjih pjesama“ do danas.

Najvajolim zaključiti ovo njekoliko redaka s riječima, koje je o pjesniku napisao u „Glasu Matice Hrvatske“ Dr. F. D. Marušić, jer je ovaj s njima još najljepše karakterizirao Jeretova.

„Katalinić-Jeretov, kao pjesnik stoji osamljen u našoj knjizi. Ne dira velike probleme života, ne zanaša ga ni refleksija ni filozofija, on vodi samo pjesmu tamu, kamo ga život putuje vode i onda pjeva jednostavno više sречем nego umom, više čuvstvom nego mišljem. On je neizrecivo dobar, pa stoga i veli svom srcu: „Bratom krtst svakoga na svetu“. Prava slavenska dobra duša, što pjeva, jer se dobrota ne da izreći nego pjesmom i to onakovom nejzinom turobnom pjesmom, u koje nema ni

Rauch proti hrvatskom kazalištu u Osieku. Rauch je uzkratio podporu hrvatskom kazalištu u Osieku, koja se je davalu iz zemaljskih od naroda plaćenih sredstava, a to zato, jer mu se uprava nije došla pokloniti, kako je on želio. Time će propasti jedna lepa narodna inštitucija u Osieku i to baš u času, dok po Slavoniji Rauch otvara magjarske škole.

Razsipanje narodnoga novca. Doznaće se, da je Rauch potrošio god. 1908. više od preliminarnog proračuna za 200.000 K. Prema saboru prošle godine nije vjećao ipak je i stavka „sabor“ sva potrošena. U što ju je potrošio, to se ne zna. Pošto Rauch svlažuje krvniju na Czernkovicha, te se veli, da je ovaj prisiljen podnijeti ostavku.

Raspust gradskog zastupstva u Zagrebu.

Kako doznajemo, stigao je odpis vlade, kojim se razpusti zagrebačko gradsko zastupstvo. Uzroci toga dogadjaja su poznati, ali se vlasti varu, ako misli, da će time spasiti svoj položaj, a glavni grad zemlje pacificirati u korist svoje eksponentske politike. Posve sigurno, da će sva buduća predstavnici grada Zagreba kud i kamo jedinstvenije i snažnije odgovarati na izazov tuđinskih eksponata.

„Agramerica“ prestaje. „Hrv. Sloboda“ piše: Kako nam osoba, koja to može znati, pripoveda, prva žrtva prigovora od strane magjarskog ministarstva, da Rauch previše troši, bili će „Agramerica“, jer će radi štednje obustaviti njezino izlaženje. I na „Ustavnost“ ne će smjeti viši toliko trošiti, pa za to kveštanje novaca kod privatnih i občina,

Zagreb proti državnoj policiji. U sjednici gradskog zastupstva primljen je predlog kojim se prosjeduje proti uvedenju državne policije. Prosjed nabroja više razloga, a među ostatim i stegnuće občinske autonomije. Od vlasti ovisni gradski zastupnici izašli su prije prosjedovanja.

Stranci u Zagrebu. Lani je odsjelo u zagrebačkim svratištima 31.514 osoba. Prema izkazu, koji donose zagrebačke novine, najmanje ih je bilo u siječnju (1859), a najviše u listopadu (3260).

Knjижevnost i umjetnost.

Sarah Bernhard u Zagrebu. Velika francuska tragedinja Sarah Bernhard sada obavlja svoju europsku turneu. Kada ga dovrši, ona će sa svojom družinom nastupiti jedan put u hrvatskom kazalištu i to dne 24. o. m. u Saradouvoj drami: La sorciere (Vještica). Pred nekoliko godina Sarah je posjetila Zagreb, u kojem je slavila pravi triumf.

Jubilee gdje. Strozzzi. Danas je u Zagrebu jubilarna predstava gdje M. Strozzzi sa senzacionalnom dramom „Ana Karenina“ od L. Tolstoja i Giranda. Predstava je izvan predbrojke.

Velika slavenska izložba u Krakovu. Pridjet će se god. 1910.

Razne vesti.

Hrvati u tudjini za domovinu. Iz „Materinskog Rječnika“, koja izlazi u Rosario de Sta Fe u Argentini, razabiremo, da su tamošnji Hrvati do 10. pr. m. živjeli sastavljani na progonjenu braću u domovinu 1392.30 shilinga, a za družbu sv. Ćirila i Metoda 321.70 shilinga.

Napadaj na Fallieresu. Konobar Matthijs, koji je na Božić napao na predsjedniku Fal-

titizma ni velenjem, već one sumorne hrvatske primorske dobre, koja najbolje daje našlućivati, zašto su Hrvati robovi i sužni, što se osobito dobro slivača iz rodoljubnih Katalinićevih pjesama. Iako je patriotizam prestao biti „moderan“, Jeretov ga opjeva, jer je otačbeništvo dio njegovog karaktera i njegove duše, koja trpi video svoju Istru otuđenu i Dalmaciju ojadjenu. Taj patriotizam, koji nas je znao godinu dvadesetih do suza ganuti ne može, a da nas i danas u pravoj poeziji ne oduševi. Tko poznaje Katalinić i njegovu rodoljubnu dušu, taj vidi u njegovim pjesmama samo održ arca domovinskega.

Katalinićev počeo poetično pripovijedanje tako je jednostavno i umjetničko, da ti sjeća Šenou i Šećenku. Tu vrst poezije imao bi Katalinić osobito njegovati, tako mu je stih milozvučan, srokovni ugodi, a priroda spjevala, sastavljeni u bez velikog nakita vanjskog, a sa mnogo čuvstva nutarnjeg. Predmet pjevanja je priroda, srce i život, more, obale, ptice i

R. Katalinić Jeretov:

„Sa Jadrana“.

(Pjesme).

(Svršetak).

Liepo su Kataliniću uspjela ona dva „trotinska“; prvi: Zagreb, Ricci i Zadru, — drugi: Starčević, Strossmayer i Preradović.

„Legenda tužne braće“ po modu sudu jedna je od najljepših pjesama u zbirci, jer je istinski odraz pjesnikove radosti nad sloganom jednokrvne braće u domovinu Hrvatskoj.

Vrlo se svidja i pjesma „Sudba“ (str. 42.) radi kontrasta u zadnjoj čitici, koji je upravo dirljiv. Snažna je i značajna pjesma „Proletari“ (str. 45.) radi završne pointe: „Ta kud ćete sudbe bolje do li orat svoju zemlju i kopati s voje polje!“ Koliko li misli i refleksija izaziva ovaj zaključak! I nehoti ti na um padaju toliki nevoljni osudjeni da vrše uloge „loših sluga gorg gospodara“, i po tome izgubljeni svome rodu i plemenu; i nehoti ti na um padaju toliki blednici, naši izseljenici, što ourduju zemlju i kopaju tudje polje, jer naša domovina uz tolikie druge nevolje trpi i tu, da pod tudjinskim vladama biva narod izsisan, osramošen, pa mora da u tudjin traži ono, što mu na rodnoj gradi tudjin krali ne-smosnim sustavom uprave.

Vrlo je karakteristična pjesma „Priča“ (str. 50.) gdje se novim načinom akcentira ne pravda nanešena hrvatskom narodu za to „što mi mrosmo, dok su drugi spali“.

„Hrvat se je digo

Da tirjansko zbac i go

Podigo je svjestno čelo,

Zakucca mi srce vrelo,

Pita svoja prava stara,

Pita jezik majke mile,

Ljubki šaptar gorske vile,

Barjak svoje davne slave,

Pod kojim je mužke glave

Giñō tvrdje od handjara

Natopio svaku stopu,

I spasio Europu!...

Pa na njega vojsku šalju,

Pere oštare bašnjete ...

Što će pravo tom bogalju?

Nek se korač za njeg plete!

Ta u njeg je rusa glava

Za drugoga da ju sije,

Neka drugi mirno spava,

Varvar Hrvat neka mrije!“

Da iznesem, kako Jeretov je malo stilova mnoga toga kazade kazati, navesti ču ovdje lijevu pjesmicu „Šaka praha“ (str. 55.)

„Što je čovjek? — Šaka praha,

Što se neda i što snije,

Što mi mrosmo, dok su drugi spali“

heresa predveden je pred izražnog suda. Matthias odlučno poriče, da je smjerao atentat na predsjednika. On da je htio samo demonstrirati proti vlasti. Tu namjeru da je već nekoliko tijedana gojio u srcu.

Novi izum Edisonov. Edison izum je novu bateriju akumulatora, kom će celi sistem tramwaya staviti na novu bazu. Nazvao ju „vječna mladost“, jer vrlo dugo ne gubi svoje snage, te tjeru tramwaye više stotina milja. U New-Yorku činili su s novim izumom pokuse, te su s njima vrlo zadovoljni.

Tajanstvena smrt Mulaj Muhameda. Agencija „Central News“ prima iz Tangeria, da je prema viestima i Fesa sultanova brat Mulaj Muhamet umro naprasmom smrću. Tvrdi se, da su ga otvorali.

Stössel i Nebogatov. U Petrogradskoj tvrdjavi zatočeni general Stössel i Nebogatov, upravili su povodom novog ljeta caru Nikoliju molbu za pomilovanje. Car dosele nije još ništa odločio.

Hrvati u Novoj Zelandiji. „Napredak“, organ Hrvata u Aucklandu,javlja, da njegov urednik otvara hrvatski tiskar u onom mjestu, prvu u Novoj Zelandiji. Biti će smještena kraj glavne pošte i suda, dokle na vrlo prolaznom mjestu. Naskoro će se prema tomu taj list štampati sa hrvatskim slovima. Uredništvo obraća se na Hrvate s molbom, da mu salju miodare za nabavu velike hrvatske zastave, koja se ima vijati u svečanim zgodbama na tiskari, ili tako, da se nadje patrioci Hrvat, koji bi mu poslao takvu zastavu. Adresa je rečenog hrvatskog glasila: The Croatian Newspaper Co. „Napredak“, Auckland, Box 643. G. P. O. New-Zealand.

Koliko se radja, vjenči i umire u Dalmaciji. God. 1903. rodilo se je 20.832, a g. 1904. 23.364, dok g. 1905. 21.419. Zakonite djece je bilo 63.009, a nezakonite 2606. God. 1903. spadalo je jedno vjenčanje na 137 stanovnika, 1904. god. na 124, a 1905. god. na 119 stanovnika. Godine 1903. umrlo je 14.816, a g. 1904. 16.124, dok god. 1905. 16.010. Za pobijanje kužnih bolesti država je god. 1903. potrošila 29.000 kruna, god. 1904. 78.000 kruna, a god. 1905. 98.000 kruna. Zdravstveni službi vrši 140 liječnika. Zagora najviše oskudjeva tako, da na svakih 13.000 stanovnika dolazi po jedan liječnik.

„Neumrlji“ Francez. Francois Charmes, urednik „Revue de Deux Mondes“ primljen je svečano u francuzku akademiju i izrekao je govor u spomen svog predstavnika, glasovitog kemika Berthelota.

Ministarstvo rek bi, da misli žigice uvrsti u državni monopol.

Pokrajinske vesti.

Novi rudnik. Javljuju novine: U poreznog občini Konjevare blizu Krke u Dalmaciji, gdje mogu pristajati parobrodovi, nadje je rudnik litijmonita (željezo). Stvar je već prijavljena rudsarskom uredu. Vidjeti će se, hoće li se onda moći izvajati u talionicu željeza u Škednju (Servolu) kod Trsta. U poduzeću nalaze se sve naši ljudi.

Sastanak u Splitu. Na 14. o. mj. bio je u Splitu, u foyeru obč. kazališta, sastanak zastupnika i načelnika Hrvatske stranke, koji se je

cveće, onda čuvstvo sinovlje za majkom i srce sinovlje za domovinom prepleteno sa životnim tegobam i jadima. I sve je to rečeno nekom nujnosti, što se gubi u mistično tugovanju prirođeno čutištvu duši. Znam osobu, koju Kataliniceve pjesme oduseđuju više no ikakve druge, a to je s toga, što je njegovo čuvstvovanje i pojimanje života u pjesmi tako shvatljivo i poetično prikazano, da se samo po sebi svakom srcu prilagodi.

Cestitajući pobratimu i davnom prijatelju na ovoj najnovijoj njegovoj zbirci pjesama, ja mu od srca želim, da svojim pjesnikovanjem nastavi, i da se na našem Parnasu sve više uzdigne, kao pjesnik iskrena čuvstva, ne obaziru se na čankolize i zagrijiveće, koju znadu puno zboriti, a malo, vrlo malo — tvoriti.

Dinko Sirovica.

ŠIRITE - - - - - „HRVATSKU RIEČ!“

bavio sveučilišnim i drugim važnim pitanjima današnjeg političkog položaja. Istog dana bila je i sjednica upravnog odbora Hrvatske stranke.

† Ivan Panza. Primamo iz Sinja: Neki dan preminuo je L. Panza, koji je bio žarki rodom i naš pristaša. Nije bilo rodojubne prigode, u kojoj nije i vrii pokojnik s ostatim našim pristašama utjecao. Vazda je i zborom i tvorom radio za svetu našu stvar i napredak stranke. Bila mu lahka hrvatska gruda, koja je toliko žarko ljubio, a njegovim naše iskreno sruševšće.

Sokolski ples. „Hrvatski Sokol“ u Zadru prireduje dne 13. veljače o. g. svoj veliki kraljinski ples u svim prostorijama zadranske Hrvatske čitaonica blagohotno ustupljenim. Konstituirao se je zabavni odbor, te isti počeo već marljivo raditi, eda i ove godine ples uspiješno sljajnje.

Pisni nam iz Brača: Ovih dana sam čuo kako pred strahom da u prošlim izborima Brača, Hvara i Visa ne pobedi narodna volja, da je bio pripravljen novac u slučaju potrebe za podkupljenje kojeg biranog birača, koji bi mogao glasovati za našu stranku. Je li pobijedio novac ili utvrđena samovolja, to ču javiti kad mi stignu dokazi.

Premješten. Carinarski priglednik Nardelli premješten je odavde u svojstvu upravitelja na carinarski ured u Makarskoj.

Iz grada i okolice.

Izpravi! U rezoluciji, izašloj u zadnjem broju, a predloženoj od Dra. I. Krstelja, načelnika slovenskih, na mjestu slavenskih zemalja, što će biti čitatelji i izpraviti.

Dar. „Hrvatskom Sokolu“ darovalo je K 10 — mjesto čestitaka o novoj godini brat Marko Drezga. Uprava „Sokola“ najlepše blagodari.

„Učiteljsko društvo“ za grad i kotar Šibenik imat će svoju godišnju skupštinu na 2 veljače, jer je u taj dan najlaže pristupiti učiteljima iz okolice.

Iz „Hrvatskog Sokola“. Konstituirajuća sjeđnica uprave našeg Hrv. Sokola obdržavana je sinoć. Starješinom po izboru cijele glavne skupštine ostaje brat Dr. Ivo Krstelj. Podstarješinom izabran je brat Dinko Sirovica, tajnikom brat Joso Karadole, blagajnikom brat Krešimir Novak, a poslovodjama braća Marko Protega, Hinko Bulat i Joso Trlaja.

Uprava „Šibenske glazbe“ imala je sinoć takodjer svoju konstituirajuću sjeđnicu. Predsjednikom izabran je gr. Krsto Jadronja, podpredsjednikom g. Dr. Vinko Smolić, tajnikom gosp. Dinko Sirovica, blagajnikom g. Ivan Griman, a odbornicima gg. Vladimir Kulić, Vice Šupuk i Rikard Giovanić. Poprimljeni su zaključci za što bolje unapređenje naše „Šibenske Glazbe“.

Glavna godišnja skupština „Radničke zadruge“ obdržavat će se u nedjelju dne 17. siječnja 1909. u 10 sati prije podne u dvorani „Hrvatskog Sokola“ s ovim dnevnim redom: 1. Izvješće o radu uprave tekom prošle godine; 2. Izbor nove uprave; 3. Slučajni predlozi. — Ovim putem pozivaju se članovi iste, da što brojnije prisustvuju skupštini.

Umukla je zloba. Od nekoliko vremena svak osjeća da je u Šibeniku tiše, vedrje, da se žive u miru, u skladu, pa i nehoti uvijda, da je to otuda, što u Šibeniku nema — ima već koji mjesec — zagriženih onih smutnjivaca, pekljanaca, piskarala, danguba i zlobnika, koji su provodili vrieme jedino u izmišljaju i kovanju pograda, oskroma, laži i navala na poštenje naših ljudi. Onakova gadna pisanjina bila je već svakom dozlogrdila, jer je bila prešla svaku mjeru i jer je isto doba blatile ime i čast grada Šibenika. Nad onakom pisanjom moglo je uživati samo pokvareno čeljade, koje ne zna što odobrava čast i pamet. Svaki domobilnički građanin sad je uvjeren, da je sve ono bio plod zlobe dvaju, triju zelenih mutikaša, koji su uživali u vrednjaju, u izazivanju, a držali pred licem poštenih. Njihova je zloba umukla, a ako opet progovori, onda će svak znati da to govore iste pokvarene duše, za kojima se samo pokvareni mogu povadjeti. Umukla je zloba i nije nauđala nikome, jer poštenje uvek pobijeduje. Tiho je i vedro, bit će sveđi tisi i vredje, jer vlast samosilnih i samoživih sve to više pada.

Dielejne lozā t. j. Monticole rupestris obavljaju se ovih dana kod mještane občine. Dizajnemo, da je u pučanstvu velika nužda loza, jer ih pitaju sa svih strana. Bilo bi za to dobro, kad bi naša občina izhodila još koji desetak hiljada klijučica ove vrsti, a Aramonu rupestris što god više može da dobije, jer je ovakova vrst

loze najviše potrebita većem dielu naših vinogradara.

Kretanje u Šibenskoj luci kroz godinu 1908. U Šibensku luku ušlo je preko prošle godine 563 jedrenjaka, od kojih 221 austro-ugarska s tonelažom od 1.792 bačava, 333 talijanska sa tonelažom od 1.792 bačava, turskih 4 sa ton. od 523 b., grčkih 3 sa ton. od 248 b., danskih 1 s ton. od 95 b., crnogorskih 1 s ton. od 34 b. skupna tonelaža 26.739 b.; parobroda 3529 od kojih austro-ugarskih 3482 sa ton. od 557.706 bačava, talijanskih 38 s ton. od 26.541 bačava, grčkih 3 s ton. od 5097 b., englezkih 5 s ton. od 13.651 b., njemačkih 1 s ton. 1.286 b., skupna tonelaža 602.281 b. — Sveukupni broj jedrenjaka i parobroda iznosi dakle 4092 s tonelažom od 629.120 bačava.

Kinematograf. Večeras i sutra djelomična promjena programa od četvrtka, sa prizorima prvog niza slika o užasnoj katastrofi u južnoj Italiji.

Izgorjele dve pojate. Na večer dneva 14. t. m. izgorjele u Dubravi (blizu Šibenika) Jakovu i Ivi Jumakoviću p. Ante dve neusigurane pojate. U njima je bilo sienja. U jednoj je izgorio jedan konj i nešto blaga. Štete ima preko 1000 kruna. Težaci, osjegarjevi i vi važe kuće u pojate!

Iz Rogoznice pišu nam sa zadovoljstvom, da im je občina Šibenska uredila u mjestu njezinu puteva; pa izrazuju želju, da u tom pravcu bude nastavljen posao, na koji se prvašće občinske uprave nisu znale nikako odlučiti.

Nemaju smjena. Seljaci iz okolice tuže se, da ih je grozna oskudica hrane lišila ove godine i zrnia za sjetu, da nemaju što u zemlju posijati. U ovakovim prilikama dužnost je vlade prisročiti, jer ne radi li zemlja, težak valja da skapa, a nekmo li da plaća porez.

Iz Primoštene primamo, da se je onđe jučer otvorio tečaj ženskih, čipkarskih radnja, uz veliko zanimanje onog pučanstva. Tečaj da će poje uspraviti.

Uzkracen preventiv. Više občine vođice i u jučerašnjoj svojoj sjednici, kao i u onim 5. pr. prosinca i 11. tek. po treći put sa svim glasovima — protiv onog načelnika — zabilježili preventiv za g. 1909.

Sokolsko bratstvo u Vodicama. Na radost sokolskih društava javljamo: da dva postojeća sokolska društva u Vodicama: „Hrvatski Sokol“ i „Hrvatski Primorski Sokol“ stonili su se u jedno. Upravni odbori obaju društava u prošli četvrtak držali su u prostorijama mještane „Hrvatske Čitaonice“ sastanak, kojemu je predsednik brat Nikola Fržop stvarstvo „H. P. S.“. Bijahu jednodušno, na predlog brata Pavla Roce podstaroste „H. S.“ primijeni sliedeći zaključci: 1. Oba društva stavlaju se u jedno pod imenom „Hrvatski Sokol“. 2. U „Hrvatski Sokol“ dolaze svi članovi „Hrvatskog Primorskog Sokola“; 3. „Hrvatski Sokol“ prelazi u prostorije u kojima se stope „H. P. S.“; 4. Tako stoljeni „Hrvatski Sokol“ bira svoj „Upravni odbor“ i „Obrančki sud“. Prednjački zbor sa barjaktarima obaju Sokola polaže časti i četa bira na novo: a) „Upravni odbor“ birat će se u nedjelju 17. tek. 5 sati poslije podne; b) Prenos barjaka „Hrvatskog Sokola“ u nove prostorije na svečani način obaviti će se u nedjelju 24. tek. Veseli nas zabilježiti, a to budi na čast Vodičanima, da su sami po sebi svoje zamršeno klubko razmislili.

Iz Betine javljaju da je blago usmno Mate Jakovčev pok. IVE u 53. godini, koji je uvek sa ostalim rođoljubima radio za narodnu stvar. Dne 9. tek. m. cijelo je mjesto učestvovalo, da mu ostanke doprati do hladna groba, a druživo „Čitaonice“ i „Sokolu“ osobito je bilo ganuto gubitkom jednog radišnog druga. Lahka mu hrvatska gruda! Da počaste njegovu blagu uspomenu darovaše mjestnoj čitaonici gg.: Š. Žurić K 3; D. Pelajić K 2; po K 1: Frane Jelin, M. Filipi, B. Žurić, D. Filipi, M. Filipi; M. Žurić K 1-10; J. Uroda 72 p.; po 50 p.; A. Filipi, A. Marin; M. Bilić 80 p.; po 40 p.; L. Rivajić, M. Šandrić, I. Bosna; T. Mikin 50 p.; po 30 p.; R. Filipi, J. Bosna, I. Šandrić, J. Jelin, M. Bilić, M. Jakovčev, Z. Filipi; po 20 p.; J. Mikin, P. Bilić, M. Jadršić, F. Jadršić, I. Filipi, B. Bokan, M. Filipi, Š. Bosna, M. Lukin, J. Juroš, V. Filipi, B. Juroš, F. Burtina, P. Sladić, S. Bilić, F. Ferara, M. Pavlić, J. Mikin, F. Bilić, A. Ferara, M. Bosna, J. Bilić, P. Bilić, A. Bilić, M. Bosna, I. Balin, I. Bokan, M. Sladić, M. Mikin, I. Šandrić, S. Juroš, S. Jadršić; po 10 p.; M. Jakovčev, M. Hapov, M. Juroš, T. Bokan; sokolski pomladak 70 p.; B. Mikulin 50 p.; J. Kurkut 20 p. Ukupno K 26-62.

Narodno gospodarstvo.

Za ribarstvo. Jučer i danas sastaje se kod Pomorske Vlade u Trstu središnje povjereništvo za ribarstvo, da razpravlja o tačkama ovog dnevnog reda: 1. Priopćenja referenta.

2. Mnenje o „Praktičnom priručniku za pomorsko ribarstvo“ — Josipu Bonicoli. 3. Osnovanje putujućih učitelja za ribarstvo. 4. Osnova preinake konsumne carne na svježu ribu pri bečkoj ribarici. 5. Dogovor glede novih stavaka, koji bi se imali uvrstiti u državni predračun za god. 1909. na korist pomorskog ribarstva. 6. O pravilima, kojima se definitivno uređuje zasnovanje, pozivanje i vodjenje posala pri povjereništvo za ribarstvo, u suslugu sa propisima novog zakona. 7. Eventualna.

Osušenje Luga i jezera na otoku Krku. Sankcionirana je zakonska osnova istarskoga pokrajinskoga sabora glede osušenja Luga i Jezera. Troškovi su proračunani na K 116.000, od kojih će država dati polovicu t. j. 58.000 kruna, a pokralina jednu petinu t. j. K 34.000. Posao će se obaviti prema dogovoru ovih tričinbenika. Urednjem i prosušenjem tih moždavna izpunila će se davnja želja stanovnika otoka Krka. Još bi trebalo presušiti moždavu Ponikvu na zapadnoj strani otoka, čim bi se u velike podigla vrijednost zemljišta občinara Dobrinja, Dubašnice i Krka.

Nove zadruge u Dalmaciji. U Dalmaciji su bile u prosincu upisane u zadružni registar sljedeće nove zadruge: Novalja, Grohote, Lećevica i Studenci sve zadruge za Štednju i zajmove na neograničeno jamstvo.

Poruke uredništva.

Gosp. I. A. Zadar. — Kad bude izdan pravoriek, naš list vam je otvoren za ličnu obranu. Zdravo!

Občinska štendionica u Drnišu. U oglasu uvrštenom u broju od 16. prosinca 1908 pogreškom štampe rečeno je, da je kamata za uložke do K 10.000. — utančena sa 3°/0 čisto, dok ista bila utančena na 5°/0 čisto. Upozorujemo tom prigodom glavnici na tu riedku prigodu, da ulože svoju glavnici podpuno sigurnošću na kamatu, koju drugdje ne mogu postići. — Ako se kamata ne diže svake pô godine, biva ista od štendionice pripisana glavnici, te opet se ukamuči. Štendionica plaćat će pak tu kamatu na uložke sada učinjene sve dok uložak kod nje postoji, i kad bi se snizila kamatna mjerja za nove uložke.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)

Vlasnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

I manje važna mesta nego što je Šibenik imadu trgovinu dva za gorivo. To je potreba, koja se osobito u zimsko doba čuti, koja uslijed slabih vremena, više puta grad ostaje skoro bez komada drva, a kad ih i ima, obično su sasvim skupa.

Za to sam se odvazio, da po primjeru drugih mesta, ustanovim jednu takovu trgovinu. U tu svrhu okskrbio sam se obilno sa dobrim vrstama tvrdog drva za gorivo.

Drva će se moći upotrebljavati osobito za Štednjeke i peći, jer su izplilana i izcjeplana na male komade. — Ciene sasvim jeftine.

Preporučujem se

Sime Šupuk.

STECKENPFERD -- SAPUN
od
liljanova mleika
najbolje sredstvo za kožu.

40-20

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.
UTEMELJENA GODINA 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2. PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osiek, Sarajevo, Spiljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja:

- I. Na ljudski život:
1. a) osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti;
b) osiguranje miraza;
c) osiguranja životnih renta.
2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovinu i odgojnina sa i bez liečničke pregledbe.
3. Pučka osiguranja na male glavnice bez liečničke pregledbe.

II. Protiv šteta od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dučanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranje staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadržana imovina u svim odjelima iznosi: K 1,410.816.28
Od toga jamčevne zaklade: K 1,000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820.000.00
Izplaćene odštete: K 2,619.582.36

Za Dalmaciju publike obavijesti daje: Glavno Povjerenstvo i Nadzorništvo „Croatiae“ u Spiljetu. Poslovnička u Spiljetu, ulica Do Sud br. 356. -

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Hrvati i Hrvatice!

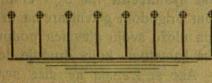
sjećajte se uvjek

— DRUŽBE —

Sv.

Čirila i Metoda

za Jstru

NE ČITATI

samo već kušati se mora
davno prokušani medicinski

STECKENPFERD ---

od ljiljanova mleka SAPUN

od BERGMANNA i Druga, Dražđani i Tetschen
na/L, od prije poznat pod imenom

BERGMANNOVA SAPUNA

od ljiljanova mleka

da se lice oslobođi od sunčanih pjegica,
da zadobije bijeli ten i nježnu boju.

Preplatno komad po 80 para

u drogariji VINKA VUČIĆA
ŠIBENIK.

◆ Hotel Dinara ◆

Šibenik kod mjestnog kazališta

- obskrbljen je izvrstnom kuhinjom -
- udobnim i zdravim sobama i svim -
- ostalim mogućim konforitima. -
- CIĆE VRLO UMJERENE. -

Preporučuje se Jvanica ud. Dodig.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.

Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove:
eskompnute mjenice, daje predujmove na vrednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrednosne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebreni novac, te banknote i unovčuje kupovine i izdržebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje dozvane na sva glavnja tržista monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro računu.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsvajestnije uz vrlo umjerenje uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Oglas!

Čast mi je javiti P. N. Občinstvu,
da sam u vlastitoj kući na Gorici
otvorila

KROJAČNICU ● ●

● za ženska odiela

iza kako sam kroz tekuću godinu po-
hadjala u Trstu usavršujući teorijsko-
praktički tečaj za omjerje, kroj i na-
pravu i postigla diplomu sposobnosti.

Stavljam u izgled umjerenost cijena
i jamstvo tačne izvedbe narudžaba, ko-
jima se od sl. občinstva obilno nadam.

U Šibeniku, 14. XII. 1908.

S veleslovanjem

JOSIPA POLLAK

usposobljena krojačica.

Olumuckog sira

svake vrsti, samo izvrstnog također sira
delikatesnog poštom franko odprema pou-
zećem K 3:80 Tvrđka Frt. Vyšlečka —
Olomuc — Moravska. Tražimo zastupa-
telje provizjom.

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:
sa odkazom od 5 dana uz 2 1/4%
" " 15 " 3 "%
" " 30 " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim.
(Sterlinam) uz uložničke Listove:
sa odkazom od 15 dana uz 2 %
" 30 " 2 1/2 %
" 3 mjes. 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov
kamatnik ulazi u krijept 15.og Novembra i 10.og
Decembra o. g.; izdaje blagajnike doznačnice
na donosioca sa škadenicom od 1 mjeseca uz
kamatnik od 1 1/2 %.

Banko-Žiro i Tekući račun. Valuta od dana
uloženja, uz kamatnik koji će se ustanoviti;
obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glase-
čić na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glav-
ne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih
korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit
od 3 1/2 %.

Obavlja tekuće račune u raznim vrednotama.
Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mje-
sta inozemstva, odrezačka i izrijebanih vrednost-
nih papira uz umjerenje uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na
Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad,
Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku,
Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Kla-
genfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Polu, Prag,
Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg),
palit, Peplitz, Tropau, Warnsdorf, Bučko-Novom-
jastoška, a na Inozemstvo po najboljem dnevno
tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monar-
hije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u
Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz
umjereni kamatnik.

Daje predujme na vrednostne papire, robu,
warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će
se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontira-
nija (Confirungs-Lager).

Preduzmije u pothranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garan-
ciju pri kojoj mu draga pogiblji provale i va-
tere i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane
bankovnih organa, primaju se u pothranu vredno-
stni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povol-
jne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravlja-
je iste.

Osiguraje vrednote proti gubitcima žrijebanja
Banca Commerciale Triestina.

SVOJ K SVOME!
SVOJ K SVOME!

ŽUPNICI CRKOVINARSTVA BRATOVŠTINE

KOJI ŽELE

prave svieće
od pčelnog voska

NEKA NARUČE NA

„JEDINU HRVATSKE TVORNICI VOŠTANIH SVIEĆA“

NA PARU

VLADIMIRA KULIĆA, Šibenik (Dal.).

Ponude i cienici šalju se badava i franko.

OSVJEĐOĆITE SE

da najjeftiniju robu možete dobiti samo
kad tvrdke:

FRANTISEK MEJDR
Tkanja u stroju ÚSTÍ n. Or. Hutvald 10
(Česka)
BARHETI,
DAMSKI,
RADLI, KANAFASI,
KRETONI, ZEFIRITI.
sve u najjeftinijim cienama.
Vlastita tvornica. Zahtijevajte svuda
Novo Platno
s narodnim bilješkom
komad 23 m. za K 16 — franko.

NIUSOL

pripravljeno od

— BERGMANNA I DR. U TEČENU —
jest i ostaje kao i do sada
najbolje naravno sredstvo
za bojadisanje

Cijena K 3.

Dobivaju se sve tri boje

u Drogariji Vinka Vučića — Šibenik.

VJEĆNI KROV „DINARKA“

Josip Lovrić pok. Nikole
KNIN.

PRVA

DALMATINSKA TVORNICA

CIMENT-PLOČA, CRIPEA, CI-
GLE, STUPOVA OD ARMIRA-
NOG BETONA ZA OGRADE I
VINOGRADE, KAO I S VIH
OSTALIH PROIZVODA OD CE-
MENTA, BETONA I ARMIRA-
NOG BETONA

